

Karin Lundström, Lena Lundkvist
Avdelningen för Befolkning och välfärd

Möte i användarråd för befolkning, demografi och integration 17 maj 2021

Närvarande:

- Anders Ljungberg, Arbetsförmedlingen, ordförande
- Gunnar Andersson, Stockholms universitet
- Osman Aytar, Mälardalens högskola
- Monir Dastserri, Arbetsmarknadsdepartementet
- Bengt Eriksson, Boverket
- Ulrika Gustafsson, Delmos
- Ulla Moberg, Region Stockholm
- Nils Mårtensson, Sveriges kommuner och regioner
- Jonas Norlin, Finansdepartementet
- Anders Wirhed, Justitiedepartementet

Från SCB

- Magnus Sjöström, BV/LEDN
- Maj Eriksson Gothe, BV/PI
- Marie Lideus, BV/BEV
- Julia Fennö, BV/AM (punkt 5)
- Heather Bergdahl, PMU/MIÖ (punkt 6)
- Linus Garp, BV/BEV (punkt 7)
- Lena Lundkvist, BV/PI, sekreterare
- Karin Lundström BV/PI, sekreterare

Frånvarande:

- Karin Perols, Sveriges kommuner och regioner

1. Mötet öppnas

Anders Ljungberg

Ordföranden hälsade alla välkomna till mötet.

2. Godkännande av dagordning

Inga synpunkter på dagordningen.

3. Mötesanteckningar från föregående möte

Marie Lideus berättade att statistik om antalet nyblivna svenska medborgare nu redovisas per kvartal i statistikdatabasen.

Anders Ljungberg berättade om den senaste utvecklingen av antalet inskrivna arbetslösa, efter diskussioner på tidigare användarråd. Vid föregående möte i höstas bedömde Arbetsförmedlingen att antalet inskrivna arbetslösa skulle bli som flest under kvartal 1 år 2021. Så har också blivit fallet och antalet inskrivna har nu minskat. Den 16 juni kommer Arbetsförmedlingen med en ny prognos. Anders berättade också att antalet med långa inskrivningstider, över ett år, ökar och att satsningar görs för att bryta den trenden.

4. SCB-frågor

Magnus Sjöström, Avdelningen för Befolkning och välfärd (BV)

Magnus nämnde några av punkterna med information från SCB som skickades ut tillsammans med kallelsen. De rör SCB:s kraftsamlingar inom fyra områden.

Inom området öppna data berättade Magnus Sjöström att SCB under 2020 redovisat statistik på DeSO-nivå för första gången och att regionala befolkningsframskrivningar från och med 2020 publiceras på SCB:s webbplats.

SCB satsar på att öka referenser i media där SCB:s talespersoner uttalar sig. Under 2020 har SCB medverkat ett flertal gånger i Nyhetsmorgon i TV4. Pandemin har påverkat behovet av snabb statistik och SCB har publicerat flera nya ekonomiska indikatorer. Magnus Sjöström nämnde också att SCB har för avsikt att publicera ny statistik tidigare än dagens 9:30.

SCB har som mål att halvera uppgiftslämnarbördan och för att nå detta mål pågår olika utvecklingsarbeten, bland annat med att samla in data från företagens egna system. Magnus Sjöström nämnde också att webbskrapning kunnat ersätta en del av butikinsamlingen till KPI och att ett samarbete pågår med Telia för att undersöka mobilnätsdata som en ny informationskälla.

SCB arbetar tillsammans med Arbetsförmedlingen, Medlingsinstitutet och Arbetsmiljöverket för att ta fram en moderniserad arbetsmarknadsstatistik. En plan för framtiden kommer att presenteras den 31 maj och där ingår bland annat Registerbaserad arbetsmarknadsstatus (BAS) som är punkt 5 på dagens möte. Magnus Sjöström nämnde att dialoger med

användare varit viktiga under arbetet med att ta fram förslaget och att det även framöver kommer föras dialoger med användarna. Användarråden är en viktig kommunikationsväg, men det finns också behov av ytterligare former med tätare kontakt.

Kommentarer från ledamöterna:

En ledamot frågade om de regionala befolkningsframskrivningarna och vilka komponenter som används för att göra beräkningar. Lena Lundkvist berättade att det främst är utvecklingen de senaste 10 åren som används och att man inte tar hänsyn till exempelvis kommunernas bostadsbyggnadsplaner.

En annan ledamot undrade över data som kan levereras till andra länder eller organisationer och om något gjorts på det området. Magnus Sjöström sa att arbetet om öppna data främst gällt redovisning på DeSO-nivå.

5. Ämnesdesign arbetsmarknad, BAS en ny registerbaserad arbetsmarknadsprodukt

Julia Fennö, BV/Enheten för arbetsmarknadsstatistik

Julia Fennö berättade om Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS) som är huvudförslaget som kommer presenteras den 31 maj. Presentationen bifogas anteckningarna. Julia nämnde att BAS är ett arbetsnamn och förslag på namnsättning gärna mottas, både på själva variabeln och på respektive status.

Grundtanken i BAS är att klassificera den folkbokförda befolkningen efter arbetsmarknadsstatus på ett liknande sätt som i Arbetskraftsundersökningarna (AKU), men genom att enbart använda administrativa register. Det är ett tjugotal administrativa källor, bland annat arbetsgivardeklarationer (AGI), inskrivna arbetslösa från Arbetsförmedlingen, uppgift om olika ersättningar från Försäkringskassan och uppgift om studiemedel från CSN. Som underlag för beräkningarna har data från första kvartalet 2020 använts.

Arbetsmarknadsstatus klassificeras i sex grupper (sysselsatt, arbetslös, studerande, pensionärer, sjuka och övriga) utifrån en hierarki, där de som definierats som registerbaserat sysselsatta inte kan klassas som något annat osv. Statistiken ska tas fram månadsvis. Här finns vissa skillnader mot AKU eftersom information om när arbetet har utförts saknas i AGI och istället avses den månad lönen har betalats ut. För att definiera registerbaserat sysselsatta undersöks om uppgifter för företagare, där det saknas uppgift per månad, kan imputeras. Det finns frågor som fortfarande utreds, exempelvis definition på tillfälligt frånvarande.

Olika arbetsmarknadsstatus kan kombineras med olika typer av inkomster som underlag för djupare analyser. Julia nämnde att det här påminner om den registerbaserade aktivitetsstatistiken (RAKS) och de

har också velat dra fördel av det arbete som lagts ner för att utveckla RAKS.

Tanken med BAS är också att tillgodose informationsbehov som inte är uppfyllda i dagsläget, som mer nedbrytbar statistik med högre frekvens och aktualitet.

Julia nämnde att det finns möjlighet att ingå i referensgrupp för de som är intresserade och att det går bra att höra av sig direkt till henne.

Kommentarer från ledamöterna:

En ledamot frågar vilka åldrar statistiken ska avse. Det är den folkbokförda befolkningen i åldrarna 16–74 år.

En annan ledamot undrar vad som händer med AKU då den registerbaserade statistiken bör vara mer exakt än resultat från en urvalsundersökning. Magnus Sjöström meddelade att AKU lever vidare men i ett längre perspektiv kan det innebära förändringar. I ett första steg måste BAS vara på plats. AKU är EU-reglerad och i ramlagen står uttryckligen att statistiken ska bygga på frågor ställda till intervjuobjekt. En plan för hur olika statistikprodukter kopplas till varandra kommer presenteras.

En tredje ledamot undrar om det finns möjlighet till internationell jämförbarhet. Julia berättade att de haft möten med Danmark och Norge som är intresserade av ett samarbete och de kommer även att ha möten med andra länder. Magnus nämnde att Danmark använder registerbaserad arbetsmarknadsstatistik i första hand och att de levererar ett minimum till Eurostat. Ledamoten undrade också om även inkomster kommer att redovisas och om det kan vara möjligt att ha flera statusar samtidigt, exempelvis sysselsatt och pensionär. Tanken är att med inkomstraster kunna ge mer information om vilka olika typer av inkomster en person har.

En ledamot undrade om ”övrigt”-gruppen kan användas för att komma åt övertäckningen i register. Julia kunde inte svara på det nu, men det är något som de kan komma att arbeta vidare med.

Det kom också en fråga om när statistiken kan börja redovisas. Magnus sa att den första kvartalsredovisningen kan publiceras om knappt ett år. Julia nämnde att det är troligt att statistiken till en början redovisas i mindre skala för att byggas ut efter hand, exempelvis med redovisning per månad.

6. Översyn av statistikområden

Heather Bergdahl, Avdelningen för Process- och metodutveckling

Heather berättade att översynen av statistikområden ligger inom hennes roll som kvalitetssamordnare. I statistikförordningens bilaga finns idag 22 ämnesområden och under dessa 112 statistikområden. För varje statistikområde finns en statistikansvarig myndighet. Det är första gången denna typ av översyn görs.

Översynen kopplas till kvalitetsbegreppen relevans, jämförbarhet och sammanvändbarhet, tillgänglighet och tydlighet. Arbetet påbörjades våren 2019 och enligt plan ska en hemställan lämnas till regeringen i höst. SCB har en samordnande roll och har avstämmningar med övriga statistikansvariga myndigheter och inom SCB.

Heather presenterade förslag på ändringar för de områden som är relevanta för användarrådet. Befolkning och levnadsförhållanden är idag två separata ämnesområden och förslaget är att de slås samman till ett: Befolkning och levnadsförhållanden. Under ämnesområdet Befolkning finns idag flera statistikområden som enligt förslaget kommer slås samman till ett. Integration föreslås som ett nytt statistikområde.

Kommentarer från Ordförande:

Ordföranden undrade över tidplanen och när förändringarna kan komma att träda i kraft. Heather nämnde att processen kan gå smidigare om de övriga statistikansvariga myndigheter är överens. Som tidigast kan de börja gälla 2022.

7. Överdödlighet i Europa under 2020

Linus Garp, BV/Enheten för statistik om befolkning och ekonomisk välfärd

Linus berättade att hans presentation också finns publicerad som en [kort analys](#) och den baseras på statistik från Eurostat.

Pandemin har lett till diskussioner kring behov av statistik både nu och i framtiden och ett behov som identifierats är internationellt jämförbar statistik. Sedan april 2020 levererar SCB antal döda per vecka till Eurostat och denna statistik finns nu för alla EU-länder utom Irland, samt för 8 ytterligare länder. I Eurostats [European Statistical Recovery Dashboard](#) redovisas olika indikatorer, bland annat antalet döda under 2020 i förhållande till antal döda under åren 2016–2019. Det är likt den statistik SCB redovisar, med en jämförelse med de senaste 5 åren.

Sverige var bland de länder med högst överdödlighet i april 2020, men under hösten var överdödligheten mer utbredd i Östeuropa. Totalt för 2020 hör Sverige till länder med relativt låg överdödlighet, men jämfört med övriga nordiska länder har Sverige en hög överdödlighet.

Linus berättar att de på befolkningsstatistiken arbetar med att ta fram nya tabeller med åldersstandardiserad statistik över dödlighet.

Kommentarer från ledamöterna:

En ledamot undrar om det finns någon förklaring till den högre överdödligheten i Sverige jämfört med övriga nordiska länder. IVO har gjort en granskning som kanske kan användas som underlag för vidare analyser. Linus berättar att det är dödligheten

bland äldre som har betydelse, där smittspridning på äldreboenden kan påverka. Han berättar också att Norge refererar till sin glea befolkningstäthet som en framgångsfaktor. Gunnar Andersson berättade att de på Stockholms universitet har gjort beräkningar av överdödligheten jämfört med antal dödsfall enligt SCB:s befolkningsframskrivning och nämner att rangordningen mellan länder varierar en del beroende på vilka mått och metoder man använder för jämförelserna. Osman Aytar tipsade om att nästa nummer av Sociologisk forskning är ett temanummer om Coronapandemin. Den forskargrupp han ingår i bidrar med en artikel om pandemins konsekvenser.

Ordföranden nämnde Coronakommissionen och att vi antagligen får anledning att återkomma till ämnet fler gånger.

8. Övriga frågor

Det inkom en fråga om ämne för årets integrationsrapport. Karin Lundström berättade att arbetsnamnet är "Utbildning och arbete bland unga" och att rapporten publiceras den 10 november.

Sekretariatet föreslog att nästa möte ska infalla under vecka 42 eller 43. Förslaget är tisdagen den 26 oktober, 13–16, då mötet förhoppningsvis kan hållas på plats i Solna. Ordföranden uppmanar till att lämna förslag på ämnen.

9. Summering

Ordförande tackade Nils Mårtensson som lämnar SKR och kommer ersättas av en annan ledamot från SKR vid nästa möte. Ordförande tackade också för en intressant eftermiddag och önskade trevlig sommar!